

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 335/2019-41

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 7. novembra 2019 predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť [REDACTED] [REDACTED], zastúpenej advokátom Mgr. Miroslavom Šandríkom, Strážovská 1, Vrbové, vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva podľa čl. 38 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Galanta v konaní vedenom pod sp. zn. 23 C 111/2012 a uznesením Krajského súdu v Trnave sp. zn. 24 Co 17/2019 zo 4. júna 2019 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a pre nedostatok právomoci.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 2. septembra 2019 doručená ústavná sťažnosť [REDACTED] [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namietala porušenie základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“),

základného práva podľa čl. 38 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Galanta (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 23 C 111/2012 (ďalej aj „napadnuté konanie“) a uznesením Krajského súdu v Trnave (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 24 Co 17/2019 zo 4. júna 2019 (ďalej len „napadnuté uznesenie“).

2. Sťažovateľka bola stranou sporu v napadnutom konaní vedenom na okresnom súde v procesnom postavení žalobkyne v 1. rade. Z ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka podala žalobu o určenie, že konkrétne nehnuteľnosti mala ku dňu smrti v roku 2012 nebohá [REDAKOVANÉ] v bezpodielovom spoluvlastníctve (ďalej len „žaloba“). Podateľňa okresného súdu vydala sťažovateľke potvrdenie o prijatí žaloby, na ktorom bolo uvedené, že jej vec bude vedená pod sp. zn. 23 C 111/2012 a je pridelená sudcovi JUDr. Ilavskému. Následne na základe preloženia sudcu JUDr. Ilavského na krajský súd bol predsedom okresného súdu prijatý dodatok č. 7 k rozvrhu práce okresného súdu na rok 2015 z 27. apríla 2015, ktorý určil, že všetky spisy JUDr. Ilavského budú pomocou elektronickej podateľne prerozdelené ostatným sudcom okresného súdu. Týmto spôsobom bola vec sťažovateľky pridelená sudcovi JUDr. Jakubovičovi.

Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti uviedla, že z listu riaditeľky správy okresného súdu vyplynulo, že *«... predmetná vec mala pripadnúť sudkyňi JUDr. Erike Tischlerovej na základe Dodatku č. 17 k RP na rok 2016 (Spr/698/2016 zo dňa 19.12.2016), v ktorého bode 8 sa uvádza, že: Nevybavené veci C, Cb, Cpr prerozdelené medzi sudcov občianskoprávneho úseku na základe dodatku č. 7 k RP na rok 2015 z oddelenia 23, budú týmto sudcom odňaté a prerozdelené náhodným výberom do oddelenia 18 sudkyne JUDr. Eriky Tischlerovej a 19 sudkyne JUDr. Táni Šefčíkovej... Potom, čo mala byť vec pridelená JUDr. Erike Tischlerovej došlo k odňatiu veci aj tejto sudkyňi a jej prideleniu JUDr. Kataríne Maniačkovej, na základe Dodatku č. 10 k RP Okresného súdu Galanta na rok 2017, zo dňa 25.07.2017, č.k.: Spr 454/2017, v ktorého bode 5 sa uvádza (na strane 3): „Dňom 1.augusta 2017 nevybavené veci C od JUDr. Tischlerovej budú prerozdelené v pomere 1:5 medzi JUDr. Tischlerovú a JUDr. Maniačkovú, podľa pripojeného zoznamu spisov vypracovaného súdnou tajomníčkou:...“, pričom sa ďalej*

uvádzajú spisové značky jednotlivých spisov pod poradovým číslom 1. až 18., medzi ktorými pod poradovým číslom 7. je uvedená spisová značka predmetnej veci t.j. 23C/111/2012.»

3. Sťažovateľka porušenie práva na zákonného sudcu v napadnutom konaní na okresnom súde vidí v tom, že o zmene zákonného sudcu sa dozvedela až na pojednávaní 8. júna 2018. Na uvedenom pojednávaní vzniesla sťažovateľka spolu so žalobcom v 2. rade námietku porušenia práva na zákonného sudcu (písomne ju doplnili 11. júna 2018), o ktorej však sudkyňa JUDr. Maniačková odmietla konať (sťažovateľke bolo prípisom z 27. júna 2018 oznámené, že táto námietka môže byť predmetom prieskumu súdu vyššej inštancie v rámci odvolacieho konania). Sťažovateľka namieta, že v dodatkoch, na podklade ktorých došlo k zmene zákonného sudcu, nie je uvedené, z akého dôvodu došlo k prerozdeleniu spisov, a preto sú podľa názoru sťažovateľky dodatok č. 17 k rozvrhu práce okresného súdu na rok 2016 aj dodatok č. 17 k rozvrhu práce okresného súdu na rok 2017 nepreskúmateľné. Na záver sťažovateľka argumentuje aj tým, že nebol dodržaný postup náhodného výberu vecí v prípade posledného prerozdelenia spisov, teda z JUDr. Tischlerovej na JUDr. Maniačkovú.

4. Okresný súd rozsudkom č. k. 23 C 111/2012-967 z 28. septembra 2018 (ďalej len „rozsudok okresného súdu“) žalobu sťažovateľky a žalobcu v 2. rade zamietol. Proti rozsudku okresného súdu podala sťažovateľka odvolanie v zmysle § 365 ods. 1 písm. a), b), c), d), f) a h) Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“). O odvolaní sťažovateľky krajský súd rozhodol napadnutým uznesením tak, že rozsudok súdu prvej inštancie zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

5. Podľa názoru sťažovateľky odôvodnenie napadnutého uznesenia krajského súdu je nedostatočné, založené iba na domnienkach a nepodložených záveroch, krajský súd nepreskúmal postup okresného súdu týkajúci sa prerozdeľovania spisov (či zmeny rozvrhu práce boli prerokované s pracovníkmi okresného súdu).

6. Sťažovateľka v závere ústavnej sťažnosti požadovala priznanie primeraného finančného zadosťučinenia v sume 3 000 €, ktoré odôvodnila dĺžkou konania.

Sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd o jej ústavnej sťažnosti rozhodol týmto nálezom: „1. Základné práva sťažovateľky [REDAKOVANÉ]... podľa čl. 48 ods. 1 Ústavy SR, resp. čl. 38 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, ako aj... čl. 6 ods. 1 Európskeho Dohovoru o ľudských právach, postupom Okresného súdu Galanta v konaní vedenom pod sp. zn.: 23C/111/2012, ktorý v rozpore so zákonom a rozvrhom práce Okresného súdu Galanta na rok 2016 odňal vec zákonnému sudcovi JUDr. Rastislavovi Jakubovičovi a pridelil ju novému sudcovi JUDr. Erike Tischlerovej a následne v rozpore so zákonom a rozvrhom práce Okresného súdu Galanta na rok 2017 odňal vec JUDr. Erike Tischlerovej a pridelil ju sudcovi JUDr. Kataríne Maniačkovej porušené boli.

2. Základné práva sťažovateľky... čl. 48 ods. 1 Ústavy SR, resp. čl. 38 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd... podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR, ako aj základné právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Európskeho Dohovoru o ľudských právach právoplatným uznesením Krajského súdu v Trnave zo dňa 4. júna 2019, sp. zn.: 24Co/17/2019... porušené boli.

3. Ústavný súd Slovenskej republiky prikazuje Okresnému súdu Galanta, aby v konaní vedenom pod sp. zn.: 23C/111/2012 obnovil stav pred porušením základných práv sťažovateľky... a právnu vec vedenú pod sp. zn. 23C/111/2012 vrátil a pridelil na rozhodovanie zákonnému sudcovi JUDr. Rastislavovi Jakubovičovi.

4. Uznesenie Krajského súdu v Trnave zo dňa 4. júna 2019, sp. zn.: 24Co/17/2019... sa zrušuje a vec sa vracia Krajskému súdu v Trnave na ďalšie konanie.

5. Sťažovateľke sa priznáva primerané finančné zadostučinenie vo výške 3.000 Eur...

6. Krajský súd v Trnave a Okresný súd v Galante sú spoločne a nerozdielne povinní uhradiť sťažovateľke... trovy právneho zastúpenia...“

II.

7. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

8. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Týmto zákonom je s účinnosťou od 1. marca 2019 zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

9. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

10. Podľa čl. 48 ods. 1 ústavy a čl. 38 ods. 1 listiny nikoho nemožno odňať jeho zákonnému sudcovi. Príslušnosť súdu ustanoví zákon.

11. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho vec bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom.

12. Podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd každý návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní návrhu ústavný súd zisťuje, či dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

13. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

- a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,
- b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,
- c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,
- d) ktorý je neprípustný,
- e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,
- f) ktorý je podaný oneskorene,
- g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

14. Ústavná sťažnosť bola pridelená sudkyni spravodajkyni Jane Laššákovej, ktorá je podľa Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 26. apríla 2019 do 31. decembra 2019 členkou druhého senátu ústavného súdu. Členom druhého senátu ústavného súdu je aj sudca Ľuboš Szigeti, ktorý v prejednávanej veci oznámil predsedovi ústavného súdu svoju zaujatosť, keďže v čase rozhodovania o zmene rozvrhu práce okresného súdu v rokoch 2016 a 2017 bol predsedom okresného súdu. Ústavný súd uznesením sp. zn. I. ÚS 372/2019 zo 17. septembra 2019 rozhodol o vylúčení Ľuboša Szigetiho z výkonu sudcovskej funkcie v práve prejednávanej veci.

III.

15. Jadrom ústavnej sťažnosti je jednak tvrdenie o porušení už označených práv sťažovateľky postupom okresného súdu týkajúcim sa pridelovania vec prejednávajúceho spisu zákonnému sudcovi a zároveň, a to aj napriek skutočnosti, že krajský súd ako súd odvolací rozhodol v podstate v prospech sťažovateľky, nesúhlas s odôvodnením napadnutého uznesenia krajského súdu v časti námietok zákonného sudcu.

K namietanému porušeniu označených práv postupom okresného súdu

16. Ústavnú sťažnosť proti postupu okresného súdu vo vzťahu k namietanému porušeniu označených práv je potrebné odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci ústavného súdu.

17. Ako to z citovaného čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, právomoc ústavného súdu poskytovať ochranu základným právam a slobodám je daná iba subsidiárne, teda len vtedy, keď o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné sudy.

18. Sťažovateľka využila na prejednanie svojich námietok proti zákonnému sudcovi a rozhodnutie o nich inštitút riadneho opravného prostriedku, a teda proti rozsudku okresného súdu podala odvolanie. Právomoc poskytnúť ochranu označeným právam sťažovateľky podľa ústavy, listiny a dohovoru mal krajský súd v rámci odvolacieho konania. Tým je zároveň v uvedenom rozsahu vylúčená právomoc ústavného súdu.

Je potrebné tiež poznamenať, že sťažovateľka právo podať odvolanie proti rozsudku okresného súdu aj využila a krajský súd o podanom odvolaní riadne rozhodol.

K namietanému porušeniu označených práv napadnutým uznesením krajského súdu

19. Aj v tejto časti je potrebné ústavnú sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci ústavného súdu.

20. Ako už bolo už uvedené, čo platí aj pre túto časť rozhodnutia o ústavnej sťažnosti, z princípu subsidiarity vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd sa pri uplatňovaní svojej právomoci riadi zásadou, že všeobecné súdy sú ústavou povolané chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť. Právomoc ústavného súdu je preto subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (m. m. IV. ÚS 236/07). Ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany základných práv alebo slobôd môže domôcť využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred iným súdom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie (m. m. IV. ÚS 115/07).

21. Sťažovateľka ústavnou sťažnosťou namieta napadnuté uznesenie krajského súdu, ktorým bol zrušený rozsudok okresného súdu a vec mu bola vrátená na ďalšie konanie.

22. Podľa § 365 ods. 1 písm. c) CSP odvolanie možno odôvodniť tým, že rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd.

Podľa § 420 písm. e) CSP dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd.

23. Z citovaných zákonných ustanovení vyplýva, že dôvodom opravných prostriedkov v civilnom sporovom konaní je aj to, že rozhodoval vylúčený sudca alebo príslušný súd nebol správne obsadený. Súd pritom nie je správne obsadený, ak vo veci nerozhoduje zákonný sudca. Nasvedčuje tomu aj definícia zákonného sudcu podľa § 3 ods. 3 a 4 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, podľa ktorého zákonný sudca je sudca, ktorý vykonáva funkciu sudcu na príslušnom súde a bol určený v súlade so zákonom a s rozvrhom práce na konanie a rozhodovanie o prejednávanej veci. Ak súd rozhoduje v senáte, zákonnými sudcami sú všetci sudcovia určení podľa rozvrhu práce na konanie a rozhodovanie v senáte. Účastník konania alebo strana v konaní, v ktorom rozhoduje súd v senáte, nemá právo na vopred určeného sudcu spravodajcu. Zákonným sudcom je aj sudca určený podľa ods. 4. Zmenu v osobe zákonného sudcu možno vykonať len v súlade so zákonom a s rozvrhom práce.

24. Aj prax všeobecných súdov akceptuje skutočný zmysel zákonného sudcu ako procesnej garancie, ktorej porušenie sa môže a musí preskúmať aj v opravných konaniach (IV. ÚS 10/02).

25. Účinnú ochranu základného práva podľa čl. 48 ods. 1 ústavy a čl. 38 ods. 1 listiny môže ústavný súd poskytnúť len prostredníctvom konania o sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy smerujúcej proti meritórnemu rozhodnutiu (m. m. III. ÚS 212/2011, II. ÚS 148/2019, I. ÚS 455/2016). V konaní ústavného súdu by potom bolo, prirodzene, rozhodujúcim posúdenie, či zákonné podmienky pre pridelenie spisu sudcovi prejednávajúcemu vec sťažovateľky boli splnené, a teda či postup všeobecných súdov zodpovedá požiadavkám plynúcim zo základného práva nebyť odňatý zákonnému sudcovi.

26. Podľa judikatúry ústavného súdu až po rozhodnutí vo veci samej možno jednoznačne zdefinovať, či konanie všeobecných súdov bolo zaťažené vadou významnou z hľadiska základného práva podľa čl. 48 ods. 1 ústavy a čl. 38 ods. 1 listiny, pretože až vtedy sa stáva nespochybniteľným a definitívnym zodpovedanie otázky, či meritórne rozhodnutie ovplyvňujúce hmotnoprávne postavenie sporových strán bolo výsledkom

konania a rozhodovania sudcu (alebo sudcov ako členov senátu) ustanoveného pre rozhodnutie prípadným nezákonným dodatkom k zmene rozvrhu práce okresného súdu a v akej miere sa prípadne taký sudca (senát) na konaní a rozhodovaní veci podieľal.

27. S prihliadnutím na uvedené ústavný súd predovšetkým zohľadnil, že napadnuté uznesenie krajského súdu nie je meritórnym rozhodnutím ani rozhodnutím, ktorým sa konanie pred všeobecnými súdmi končí, naopak, krajský súd napadnutým uznesením zrušil rozsudok okresného súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Právna vec sťažovateľky sa nachádza v takom štádiu konania, v ktorom podľa platnej právnej úpravy konania pred všeobecnými súdmi sú ich závažné procesné pochybenia (vrátane porušenia základného práva na zákonného sudcu podľa § 48 ods. 1 ústavy) dôvodom na podanie odvolania [podľa § 365 ods. 1 písm. c) CSP], ako aj dovolania [podľa § 420 písm. e) CSP]. Uvedené riadne a mimoriadne opravné prostriedky umožňujú stranám súdneho konania namietat' závažné procesné pochybenia, a tým aj porušenie ich základného práva podľa čl. 48 ods. 1 ústavy. Tieto skutočnosti vyúsťujú do záveru, že sú to predovšetkým všeobecné súdy, ktoré na základe účinných právnych prostriedkov nápravy dostupných sťažovateľke (ako strane konania) sú oprávnené aj povinné poskytnúť ochranu namietanému porušeniu jej základného práva, a nie ústavný súd v konaní o ústavnej sťažnosti.

28. Vzhľadom na uvedené ústavný súd pri predbežnom prerokovaní odmietol ústavnú sťažnosť sťažovateľky podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde z dôvodu nedostatku svojej právomoci.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 7. novembra 2019

Jana Laššáková
predsedníčka senátu